

420/2023
CSN, DY

CANCELARIA DE STAT A REPUBLICII MOLDOVA

Nr.25-158-3382

Chișinău

29 martie 2023

Biroul Permanent al Parlamentului

În temeiul art.58 din Regulamentul Parlamentului, adoptat prin Legea nr.797/1996, se prezintă Avizul la proiectul de lege privind Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova (*inițiativa legislativă nr.420 din 17.12.2022*), aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 179 din 29 martie 2023.

Anexe:

1. Hotărârea Guvernului cu privire la aprobarea Avizului (în limba română –1 filă și în limba rusă –1 filă);
2. Avizul la proiectul de lege (în limba română –13 file).

**Secretar general
adjunct al Guvernului**

Roman CAZAN

Ex.: Viorica Mustea
Tel.: 022-250-128

SECRETARIATUL PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA	
D.D.P. Nr.	723
"29" 03	2023
Ora	

Casa Guvernului,
MD-2033, Chișinău,
Republica Moldova

Telefon:
+ 373 22 250 104

Fax:
+ 373 22 242 696

E-mail:
cancelaria@gov.md

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÂRE nr. 179
din 29 martie 2023

Chișinău

**Pentru aprobarea Avizului la proiectul de lege privind Serviciul
de Informații și Securitate al Republicii Moldova**

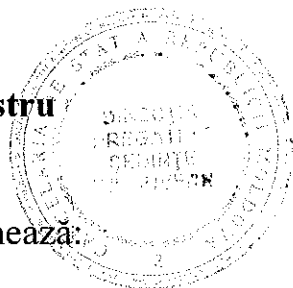
Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Se aprobă și se prezintă Parlamentului Avizul la proiectul de lege privind
Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova.

Prim-ministru

DORIN RECEAN

Contrasemnează:

Ministrul justiției

Veronica Mihailov-Moraru

Aprobat
prin Hotărârea Guvernului nr. 179/2023

AVIZ
la proiectul de lege privind Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova

Guvernul a examinat proiectul de lege privind Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova, înaintat cu titlu de inițiativă legislativă (nr. 420 din 17 noiembrie 2022) de către un grup de deputați în Parlament, și comunică următoarele.

Sub aspectul intenției de reglementare, potrivit notei informative, proiectul a fost elaborat având drept scop revizuirea cadrului normativ ce vizează serviciul de informații național. Noua lege are menirea de a asigura independența Serviciului de Informații și Securitate, stabilirea misiunii, definirea funcțiilor de coordonare și evaluare a activității Serviciului, exercitate de către Președintele Republicii Moldova, revizuirea mandatului conducerii Serviciului, stabilirea atribuțiilor, obligațiilor și drepturilor Serviciului.

Prin proiect se reglementează mai detaliat „avertismentul oficial” având în vedere rolul activității Serviciului de prevenire a consecințelor nefavorabile la adresa securității naționale. Avertismentul oficial adresat unei persoane este o prescripție scrisă prin care se solicită persoanei vizate să respecte Constituția și alte legi ale Republicii Moldova, drepturile și libertățile fundamentale ale omului, să nu comită încălcări ale legii sau fapte ce prezintă pericol pentru securitatea națională, aducând la cunoștință posibilele consecințe legale. Un avertisment oficial poate fi dat atunci când există suficiente motive bazate pe informația obținută în activitatea Serviciului, de a indica că persoana poate comite încălcări care ar putea fi dăunătoare intereselor și/sau securității naționale.

De asemenea, prin proiect a fost stabilit statutul Institutului Național de Informații și Securitate ca subunitate din cadrul aparatului central al Serviciului care realizează instruirea specializată în scopul formării profesionale inițiale și continue și recalificării angajaților Serviciului în domeniul securității naționale, precum și efectuării cercetărilor științifice în domeniul dat.

La definitivarea proiectului de lege privind Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova se va ține cont de recomandările Comisiei de la Veneția expuse în Avizul CDL-AD (2023)008 pe marginea proiectului de lege privind Serviciul de Informații și Securitate, precum și a proiectului de lege privind activitatea contrainformativă și activitatea informativă externă, adoptat în cadrul celei de-a 134-a Sesiuni Plenare din 10-11 martie 2023 (în continuare – *Avizul Comisiei de la Veneția*).

La pct. 61 din Avizul Comisiei de la Veneția, referitor la calitatea legii (claritate, accesibilitate și previzibilitate) Comisia de la Veneția a menționat următoarele:

Pentru ca persoanele fizice să fie protejate împotriva abuzurilor în exercitarea drepturilor și libertăților, serviciile de securitate trebuie să își exercite puterea în condițiile legii. Acest lucru este prevăzut la art. 54 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova și este în conformitate cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, conform căreia legea trebuie să îndeplinească anumite criterii calitative, în special standardele minime de claritate, accesibilitate și previzibilitate. O regulă este previzibilă dacă este formulată cu suficientă precizie pentru a permite oricărei persoane să își reglementeze conduita.

Respectiv este necesară revizuirea prevederilor proiectului prin prisma criteriilor de calitate a legii dat fiind spectrul drepturilor fundamentale, care sunt periclitate, în special, în acest domeniu: dreptul la viața personală și de familie, domiciliu și corespondență (art. 8 CEDO), mai ales, în ceea ce privește intimitatea și protecția datelor (a se vedea și Convenția nr. 108 din 28 ianuarie 1981 a Consiliului Europei pentru protecția persoanelor referitor la prelucrarea automatizată a datelor cu caracter personal), dreptul la un proces echitabil (art. 6 CEDO) și la o cale de atac efectivă (art. 13 CEDO), dreptul la libertatea de exprimare (art. 10 CEDO), dreptul la libertate și securitate (art. 5 CEDO), precum și dreptul la proprietate (art. 1 din Protocolul nr. 1 CEDO). Toate aceste drepturi sunt recunoscute în mod egal de Constituția Republicii Moldova (art. 15-53) (a se vedea pct. 45 din Avizul Comisiei de la Veneția).

La cuprinsul propriu-zis al proiectului comunicăm următoarele.

La art. 1 alin. (1) și art. 15 alin. (1), cuvintele „autoritate autonomă specializată” și respectiv cuvintele „autoritate publică centralizată” urmează a fi substituite cu cuvintele „autoritate administrativă autonomă” conform terminologiei utilizate în Legea nr. 98/2012 privind administrația publică centrală de specialitate.

La art. 1 alin. (1), având în vedere caracterul complex al securității naționale, respectiv, competența și scopul activității Serviciului de Informații și Securitate al Republicii Moldova, atribuite în condițiile legii și prin Strategia securității naționale, aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr. 153/2011 (capitolul 1, capitolul 4, capitolul 5, pct. 5.1.3 etc.), se propune completarea alin. (1) cu textul „, , căreia îi revine competența directă de asigurare a securității de stat a Republicii Moldova”.

De asemenea, se propune de completat art. 1 cu un alineat cu următorul cuprins: „(...) Scopul activității Serviciului de Informații și Securitate al Republicii Moldova constituie asigurarea securității interne și externe, apărarea ordinii constituționale, a sistemului economic național și a capacității de apărare, combaterea terorismului și altor amenințări la adresa securității de stat cu mijloace preventive și speciale de natură nonmilitară.”

La art. 1 alin. (3) se va ține cont că Președintele Republicii Moldova poate lua și alte măsuri pentru asigurarea securității naționale și a ordinii publice, în limitele și în condițiile legii, conform dispozițiilor art. 87 alin. (4) din Constituția Republicii Moldova. Totodată, Președintele Republicii Moldova exercită conducerea generală a activității de asigurare a securității statului și este responsabil de starea securității statului în limitele atribuțiilor stabilite de legislație, emite decrete cu caracter normativ cu privire la problemele asigurării securității statului, îndeplinește și alte atribuții prevăzute de art. 10 din Legea securității statului nr. 618/1995.

Art. 25 alin. (2) lit. a¹) și art. 36⁴ alin. (2) și (3) din Legea nr. 345/2003 cu privire la apărarea națională stabilește competențele Președintelui Republicii Moldova în „stabilirea, prioritizarea și revizuirea intereselor și obiectivelor securității naționale”. Competențele Președintelui Republicii Moldova în „examinarea și prezentarea opiniilor privind documentele de politici, precum și actele normative privind problemele de securitate națională” rezultă din prevederile art. 10 lit. a) și c) din Legea securității statului nr. 618/1995, precum și din art. 5 pct. 2) lit. a) și d), art. 5 pct. 4) lit. a) și b) din Decretul nr. 58/2021 privind aprobarea Regulamentului Consiliului Suprem de Securitate, în calitate de Președinte al Consiliului Suprem de Securitate.

În contextul celor menționate, în partea ce se referă la coordonarea de către Președintele Republicii Moldova a activității Serviciului de Informații și Securitate, se propune textul cu următorul cuprins:

„(3) [...] Coordonarea de către Președintele Republicii Moldova se realizează prin: stabilirea, prioritizarea și revizuirea intereselor și obiectivelor securității naționale, precum și modalităților de realizare a acestora; examinarea și prezentarea opiniilor privind documentele de politici, precum și actele normative privind problemele de Securitate națională.”

Astfel se propune revizuirea alin. (3) pentru aducerea prevederilor acestuia în conformitate cu competențele constituționale și legale ale Președintelui Republicii Moldova de asigurare a securității naționale, conducere generală a activității de asigurare a securității statului, nu doar de coordonare a activității Serviciului de Informații și Securitate.

La art. 1 alin. (4), textul „conturi trezoreriale, în bănci, în lei moldovenești și în valută străină” urmează a fi exclus dat fiind faptul că prevederea ce ține de conturile în bănci contravine prevederilor art. 62 din Legea nr. 181/2014 și, totodată, se consideră inoportună includerea în proiectul legii a unor prevederi care deja sunt reglementate de Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale.

Art. 2 este inutil, deoarece este lipsit de densitate normativă.

Cu referire la art. 4, Comisia de la Veneția a atras atenția asupra atribuțiilor extinse acordate Serviciului de Informații și Securitate. Potrivit pct. 18 din Avizul Comisiei de la Veneția, puterile acordate SIS-ului sunt extrem de largi. Listele „îndatoririlor” și „obligațiilor” Serviciului de Informații și

Securitate și „sarcinilor” Directorului Serviciului de Informații și Securitate sunt extinse și în același timp vag formulate, incluzând un număr mare de expresii atotcuprinzătoare de felul „exercită alte atribuții stabilite de legislația în vigoare”, sau „să execute alte obligații stabilite prin lege”, pe când ar trebui să fie precis circumscrise pentru a preveni eventualele abuzuri ale drepturilor omului.

La art. 4 subpct. 2 lit. e) se recomandă revizuirea termenului „capacități defensive” în „capacități de apărare”, prin prisma pct. 17 din Hotărârea Guvernului nr. 961/2018 cu privire la aprobarea Strategiei militare și a Planului de acțiuni pentru implementarea acesteia pentru anii 2018-2022, potrivit căruia capacitatea de apărare este definită ca totalitatea posibilităților economice, umane, tehnico-științifice, moral-politice, militare și de altă natură de care dispune statul pentru a-și asigura apărarea intereselor sale fundamentale, prin mobilizarea și utilizarea cărora se asigură forța necesară și capabilă de a da o riposte adecvată oricărui agresor.

La art. 4 subpct. 2) lit. f) referitor la atribuția de elaborare a unor măsuri orientate spre identificarea, prevenirea și contracararea riscurilor ce prezintă pericol pentru acțiunile și premisele care pot genera situații excepționale, inclusiv pe piața financiar-bancară, menționăm necesitatea delimitării cu precizie a acestor măsuri, pentru a nu admite interferențe cu domeniile de competență ale Băncii Naționale a Moldovei.

La art. 4 subpct. 2) lit. v) se propune reformularea în următoarea redacție: „v) interceptarea și/sau accesarea ilegală a comunicațiilor, a fluxului de date realizate prin rețele de comunicații electronice și a sistemelor informatice, precum și confecționarea sau deținerea ilegală a tehnicii speciale sau a mijloacelor de program pentru interceptarea și/sau accesarea ilegală a comunicațiilor, fluxului de date și a sistemelor informatice;”. De remarcat că articolul în formularea sa inițială, protejea datele transmise între sistemele informatice sub orice formă, dar nu și sistemele informatice în sine.

La art. 4 subpct. 3) lit. b), textul „naționale” se va exclude în corespundere cu denumirea capitolului XVII din Codul penal al Republicii Moldova nr. 985/2002.

La art. 4 subpct. 4), în partea ce ține de coordonarea activității tuturor autorităților publice în domeniul securității informaționale, semnalăm că această prevedere este susceptibilă de interpretări multiple. Astfel, propunem revizuirea acesteia în partea ce ține de aplicabilitatea față de autoritățile publice independente. În acest context, menționăm că o astfel de coordonare trebuie să respecte mandatul și autonomia autorităților publice vizate.

La art. 4 subpct. 6) propunem reformularea în următoarea redacție: „6) efectuează asigurarea tehnică a colectării informației de la furnizorii de servicii de comunicații electronice și a interceptării comunicărilor efectuate prin intermediul rețelelor de comunicații electronice, cu utilizarea unor mijloace de program sau mijloace tehnice speciale, instalate sau conectate, în caz de necesitate, la echipamentul furnizorilor de rețele și/sau servicii de comunicații

electronice.”. Completarea cu cuvintele „colectării informațiilor de la furnizorii de servicii de comunicații electronice” la aceste măsuri are rolul de a enumera toate posibilitățile tehnice ale acestei platforme și de a le include în cadrul legislativ creat prin această propunere legislativă.

La art. 4 subpct. 7), propunem de exclus textul „Armatei Naționale, Inspectoratului General de Carabinieri, a altor formațiuni militare, create în condițiile legii,” și cuvintele „și autorităților din subordine”, iar cuvintele „Administrației Naționale a Penitenciarelor” propunem să fie substituite cu cuvintele „Ministerului Justiției”. Or, conform prevederilor art. 3 din Legea nr. 98/2012 privind administrația publică centrală de specialitate, administrația publică centrală de specialitate este organizată într-un sistem unic și nici un minister sau altă autoritate administrativă centrală, sau structură organizațională din sfera lor de competență nu poate să se afle în afara acestui sistem.

În același timp, se propune revizuirea atribuțiilor Serviciului prin prisma delimitării atribuțiilor autorităților publice, inclusiv organelor sistemului securității statului, prevăzute în Constituția Republicii Moldova, Legea securității statului nr. 618/1995 și Legea nr. 619/1995 privind organele securității statului.

La art. 4 subpct. 18) se propune a reformula textul și a aduce în concordanță norma propusă, în special termenii expuși, cu prevederile legislației naționale. Astfel, potrivit art. 3 din Legea nr. 200/2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova, prin noțiunea de străin se înțelege persoană care nu deține cetățenia Republicii Moldova sau care este apatrid. Prin urmare, cuvintele „și apatrizilor” urmează a fi excluse. Totodată, art. 10 din Legea cetățeniei Republicii Moldova nr. 1024/2000 stabilește temeiurile dobândirii cetățeniei, acestea fiind prin: naștere, recunoaștere, adopție, redobândire, naturalizare. În acest context este neclar la care dintre aceste modalități de obținere a cetățeniei se referă norma propusă, întrucât expresia „precum și acordării” înglobează toate modalitățile de dobândire a cetățeniei. Or, norma din proiect necesită a fi în corespundere cu art. 30 lit. a) din Legea cetățeniei Republicii Moldova nr. 1024/2000. Prin urmare, se propune a examina suplimentar raționamentul propus și a specifica acest fapt la necesitate.

La art. 4 subpct. 21) se va folosi cuvântul „curieratului” în forma corectă (nominativ, singular, articulat), precum și se vor exclude din redacție cuvintele „diplomatic și cel”.

Se propune completarea art. 4 cu subpct. 23) cu următorul cuprins: „23) Acordă sprijin tehnic în cadrul urmăririi penale pentru punerea în executare a mandatelor speciale de investigații și pentru colectarea informațiilor de la furnizorii de servicii de comunicații electronice.”. Scopul completării este de a putea folosi infrastructura tehnică creată de Serviciu și în cazul dosarelor penale. Astfel vom avea o platforma unică pentru realizarea măsurilor speciale de investigații, economisind resurse financiare (atât inițiale, la constituire, cât și pe parcursul exploatării și mentenanței), umane, logistice etc. Completarea cu cuvintele „colectării informațiilor de la furnizorii de servicii de comunicații

electronice” la aceste măsuri are rolul de a folosi aceeași infrastructură pentru realizarea unei alte activități consumatoare în prezent de resurse.

La art. 6 alin. (1) lit. a), cuvântul „Primului-ministru” se va substitui cu cuvântul „Prim-ministrului”, pentru respectarea prevederilor art. 54 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative.

La art. 6 alin. (1) lit. (b) propunem reformularea în următoarea redacție: „b) Președinților Comisiilor parlamentare pe domeniul de competență;”, astfel extinzând lista beneficiarilor la toți Președinții comisiilor parlamentare, or, avizele date de celelalte comisii sunt la fel importante pentru securitatea națională (de exemplu cel al Comisiei parlamentare economie, buget și finanțe care are în competență „dezvoltarea sectoarelor informațional, electronic, al telecomunicațiilor și a sectorului energetic”).

Se propune excluderea cuvintelor „și acțiunilor întreprinse ca urmare a valorificării acestora” din art. 6 alin. (3) din proiect, din motivul posibilității generării situației în care Președintele Republicii Moldova, Primul-ministru și Președintele Parlamentului ar putea fi solicitați de către Serviciul de Informații și Securitate să raporteze privind acțiunile întreprinse ca urmare a recepționării informațiilor de la Serviciul de Informații și Securitate, fapt ce ar putea constitui o ingerință în realizarea de către autoritatea legislativă și autoritatea executivă a atribuțiilor funcționale. La art. 7 lit. b), cuvântul „crearea” se va substitui cu cuvântul „asigurarea”.

La art. 7 lit. k) se va exclude pe motivul că, potrivit Legii nr. 761/2001 cu privire la serviciul diplomatic, art. 7 alin. (1) și (2), instituțiile serviciului diplomatic dispun de un sistem propriu de comunicare.

La art. 7 lit. g) propunem reformularea în următoarea redacție: „g) la solicitarea organelor de urmărire penală, să acorde sprijin tehnic la realizarea unor acțiuni de urmărire penală în privința faptelor, care potrivit art. 4 țin de competența Serviciului;”. În scopul de a elimina posibila confuzie cu activitatea de urmărire penală efectuată în baza prevederilor Legii nr. 333/2006 privind statutul ofițerului de urmărire penală, această modificare fiind necesară și din perspectiva asigurării garanțiilor procesuale, a punerii în acord cu acquis-ul comunitar al legislației penale și cu respectarea art. 2 din Codul de procedura penală al Republicii Moldova nr. 122/2003.

Referitor la drepturile Serviciului, potrivit pct. 19 din Avizul Comisiei de la Veneția, lista „drepturilor” de la art. 8 al proiectului cu privire la Serviciul de Informații și Securitate este extrem de lungă și deschisă, în loc să fie clar definită. Se referă la un aparent rol de punere în aplicare, fără a prevedea remedii juridice clare sau explicații privind consecințele legale sau sancțiunile care pot fi aplicate.

La art. 8 alin. (1) subpct. 4), textul „misiunilor diplomatice și persoanelor cu imunitate diplomatică:” se va substitui cu textul „persoanelor fizice și juridice care beneficiază de privilegii și imunități în conformitate cu prevederile tratatelor internaționale și acordurilor la care Republica Moldova este parte:”.

La art. 8 alin. (1) subpct. 5) lit. a) propunem reformularea în următoarea redacție: „a) reținerea în flagrant a făptuitorului și efectuarea altor acțiuni care nu suferă amânare.”. Activitățile descrise în textul inițial se suprapun pe activitatea de investigații și chiar de urmărire penală (citarea și audierea persoanelor, de exemplu), fapt ce contravine art. 2 din *Codul de procedura penală*.

La art. 8 alin. (1) subpct. 5) lit. (b) propunem reformularea în următoarea redacție: „b) reținerea persoanelor anunțate în căutare națională, interstatală și internațională, pentru comiterea infracțiunilor aflate în competența serviciului, precum și reținerea persoanelor care au comis fapte ce țin de tentativa de pătrundere și de pătrundere pe teritoriul pus sub pază specială al obiectivelor cu regim special și al altor obiective păzite ale Serviciului și predarea acestora în modul stabilit organelor competente.”. Formularea inițială creează o dublare nejustificată a competențelor Inspectoratului General al Poliției în acest domeniu.

La art. 8 alin. (1) subpct. 6), prin care Serviciul de Informații și Securitate are dreptul să înainteze indicații executorii privind înlăturarea cauzelor și condițiilor care contribuie la realizarea amenințărilor la adresa securității naționale, se recomandă revizuirea subpunctului respectiv prin prisma specificării condiționalităților în care „indicațiile devin executorii”.

Propunem excluderea enunțului al doilea de la art. 8 alin. (1) subpct. 7) și reformularea subpct. 7) în următoarea redacție: „7) să solicite și să primească gratuit, de la autoritățile publice, alte persoane juridice, indiferent de tipul de proprietate, informații necesare pentru exercitarea atribuțiilor ce revin Serviciului;”. Prevederile de la enunțul al doilea prezintă vulnerabilități și necesită a fi revizuit, întrucât anumite categorii de informații cu accesibilitate limitată, de exemplu: secretul bancar, datele rezultate din relația avocat-client, secretul confesiunii, sunt date protejate în diferite convenții internaționale și legi naționale, iar textul actual creează premisele încălcării statutului acestora și periclitarea relațiilor sociale protejate prin lege.

Spre exemplu, în virtutea mandatului complex conferit de legiuitor, Banca Națională a Moldovei colectează și deține categorii extinse de informații, de natură confidențială, cu accesibilitate limitată, a căror divulgare poate prejudicia atât interesele private, cât și interesele publice. Operațiunile de colectare și analiză a informațiilor respective sunt îndreptate spre asigurarea obiectivului de interes public de menținere a siguranței și solidității sectorului bancar. Respectiv, se vor revizui prevederile ținând cont de principiile aplicate la nivel internațional cu privire la furnizarea informațiilor cu acces limitat de către o bancă centrală/autoritate de supraveghere, de prevederile actelor normative naționale care transpun aceste principii (art. 36 din Legea nr. 548/1995, art. 97 din Legea nr. 202/2017, art. 103 din Legea nr. 114/2012), precum și având în vedere Acordul de cooperare din 31 ianuarie 2019 încheiat între Banca Națională a Moldovei și Serviciul de Informații și Securitate.

De asemenea, reglementările prescrise la art. 8 alin. (1) pct. 7), art. 11 alin. (4) și, respectiv, art. 27 alin. (2) se vor revedea în scopul instituirii posibilității

organelor de ocrotire a normelor de drept, ale autorităților publice și persoanelor juridice, indiferent de tipul de proprietate, de a cere compensare în cazurile în care folosirea acestor servicii au implicat cheltuieli, or, obligarea de oferire pe gratis a unor servicii nu este rezonabilă. Mai mult decât atât, aceste reglementări sunt inechitabile în raport cu prevederile art. 8 alin. (1) pct. 26), deoarece în cazul asigurării transportării monedei naționale, la solicitarea Băncii Naționale a Moldovei, serviciul are dreptul la compensarea cheltuielilor din contul solicitantului.

La art. 8 alin. (1) pct. 7) se prevede posibilitatea SIS să solicite și să primească gratuit de la autoritățile publice, alte persoane juridice, indiferent de tipul de proprietate, informații necesare pentru exercitarea atribuțiilor ce revin Serviciului. Totodată, este prevăzut că prezentarea informațiilor solicitate de Serviciu „nu poate fi refuzată pe motiv că acestea constituie informații cu accesibilitate limitată.” Considerăm că această prevedere nu asigură garanțiile constituționale privind drepturile omului și exercitarea profesiei de avocat. Funcționarea statului de drept nu poate fi concepută fără asigurarea secretului profesional în relația dintre avocat–client. Menționăm că, conform art. 55 din Legea nr. 1260/2002 cu privire la avocatură: „Articolul 55. Secretul profesional (1) Avocatul nu este în drept să divulge informațiile confidentiale ce i-au fost comunicate în timpul acordării asistenței juridice, precum și să transmită, fără acordul clientului, unor terți documentele legate de exercitarea delegației.

(2) Obligația de a păstra secretul profesional nu este limitată în timp.” Considerăm necesar de prevăzut expres în proiectul de lege că această prevedere nu se aplică în raport cu secretul profesional în exercitarea profesiei de avocat. Ultimul enunț al art. 8 alin. (1) pct. 7), care prevede că prezentarea informațiilor solicitate de Serviciu nu poate fi refuzată pe motiv că acestea constituie informații cu accesibilitate limitată, încalcă dreptul la opoziție și protecția proprietății intelectuale, secretului comercial etc. Din motiv că drepturile SIS prevăzute de acest proiect de lege urmează a fi coroborate cu regimul juridic al altor informații protejate/restricționate în conformitate cu alte legi, cum ar fi regimul legal aplicabil secretului adopției, secretului medical, viziunile politice, confesiunile religioase, alte informații al vieții private etc., propunem excluderea enunțului respectiv.

Propunem excluderea prevederilor art. 8 alin. (1) subpct. 8), deoarece citarea persoanelor la sediile organelor de ocrotire a normelor de drept reprezintă o procedură reglementată de actele normative, iar prevederile propuse exced, nu oferă nicio garanție procesuală și contravin prevederilor art. 2 și 3 din Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr.122/2003. Citarea persoanelor la sediile organelor de ocrotire a normelor de drept reprezintă o procedură bine definită în cadrul Codului menționat.

La art. 8 alin. (1) sbp. 14) propunem reformularea în următoarea redacție: „14) să antreneze, cu acordul Ministerului Afacerilor Interne, Ministerului Apărării, forțele și mijloacele acestora la acțiuni de asigurare a securității

naționale;”. Introducerea Ministerului Apărării în text, în acest context, se impune de la sine.

La art. 8 alin. (1) subpct. 18) se va completa cu textul „prin coordonare cu Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene”.

La art. 8 alin. (1) subpct. 20) propunem reformularea în următoarea redacție: „20) să utilizeze, în scop conspirativ, acte care codifică identitatea persoanelor, apartenența departamentală a subdiviziunilor, organizațiilor, încăperilor și mijloacelor de transport ale Serviciului, precum și identitatea persoanelor care colaborează cu acesta în mod confidențial;”. Textul inițial este restrictiv și credem că noua formulare propusă oferă mai multă libertate Serviciului în îndeplinirea atribuțiilor.

La art. 9 menționăm că, deși din nota informativă deducem intenția autorului de a reglementa mai detaliat institutul de „avertisment oficial”, totuși semnalăm un șir de incertitudini cu referire la natura juridică a acestui act și posibilele consecințe legale în urma aplicării unui astfel de avertisment oficial. Considerăm necesară precizarea acestor aspecte în cuprinsul art. 9.

Totodată, potrivit pct. 20 din Avizul Comisiei de la Veneția nu este clar ce sancțiuni ar decurge dintr-un avertisment oficial, deși alineatul (5) se referă la înștiințarea Procurorului General, ceea ce ar sugera că ar putea fi inițiate unele procese și aplicate sancțiuni penale.

Termenul „disponibilitățile”, utilizat în art. 11 alin. (3), este unul confuz și poate genera abuzuri din partea unor subiecți la aplicarea acestor prevederi. În acest sens, recomandăm autorului revizuirea textului normei sus-menționate pentru a exclude orice ambiguitate.

De asemenea, potrivit prevederilor de la art. 11 alin. (4), observăm că autoritățile publice, precum și alte persoane juridice, indiferent de tipul de proprietate, sunt obligate să acorde Serviciului, în limitele posibilităților, asistență operațională, informațională, tehnică și de altă natură. În acest context, propunem precizarea în normă a termenilor de asistență operațională, informațională, ținând cont de obiecția expusă privind condițiile de furnizare a informațiilor cu accesibilitate limitată, precum și de necesitatea respectării statutului autonom al autorităților publice. Totodată, se propune excluderea cuvintelor „și de altă natură” sau precizarea sensului acestora.

În temeiul art. 13 alin. (1) și (3) al Legii nr. 619/1995 privind organele securității statului, Serviciul de Informații și Securitate face parte din sistemul organelor securității statului, respectiv, structura organizatorică a acestuia este stabilită de Guvern. În acest sens, urmează a fi adus în concordanță cu prevederile legale menționate prevederile art. 15 alin. (3) și (4) din proiect ce prevede că structura Serviciului este aprobată de către Colegiul Serviciului la propunerea directorului Serviciului, iar efectivul Serviciului este stabilit și aprobat de Parlament, la propunerea directorului Serviciului. Suplimentar, în nota informativă se va argumenta motivul atribuirii Președintelui Republicii Moldova a competenței de aprobare a efectivului Serviciului, doar în perioadele

stărilor de asediu și de război, în contextul în care condiționalitatea respectivă nu este impusă altor organe ale securității statului. În conformitate cu art. 5 alin. (4) din Legea nr. 302/2017 cu privire la Serviciul Vamal, art. 5 alin. (2) din Legea nr. 283/2011 cu privire la Poliția de Frontieră, art. 9 alin. (1) din Legea nr. 134/2008 cu privire la Serviciul de Protecție și Pază de Stat, statele de personal pentru timp de asediu/război, fiind aprobate concomitent cu statele de personal pe timp de pace sau până la instituirea stărilor respective

La capitolul III - Organizarea activității, conducerea și personalul Serviciului, referitor la conducerea și competențele Serviciului de Informații și Securitate, Comisia de la Veneția a subliniat faptul că este imperativ ca rolul, funcțiile, competențele și atribuțiile agențiilor de securitate să fie clar definite și delimitate de legislația care le reglementează sau de Constituție (pct. 71 din Avizul Comisiei de la Veneția).

Totodată, la pct. 26 din Avizul Comisiei de la Veneția, Comisia a reamintit de recomandarea sa anterioară de a da asigurări pentru numirea Directorului și adjuncților săi pe criterii clare și apolitice.

La art. 17 alin. (1) lit. a) considerăm oportună argumentarea suplimentară a prevederilor propuse, deoarece acestea sunt susceptibile de caracter discriminatoriu vizavi de condițiile de angajare/eliberare în/din funcția de ofițer de informații pentru persoane cu cetățenii diferite, fiind favorizați cei care dețin cetățenia unui stat membru al Uniunii Europene.

La art. 17 alin. (2) lit. d), cuvintele „fără urmă” se vor substitui cu cuvintele „fără veste” în conformitate cu prevederile art. 165 din Codul civil nr. 1107/2002.

Se constată imposibilitatea demiterii conducerii Serviciului de Informații și Securitate în temeiul prevăzut de art. 13 alin. (1) lit. e) din Legea nr. 753/1999 privind Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova, fapt ce lipsește Președintele Republicii Moldova de instrumentul inițierii procedurii de eliberare din funcție a directorului Serviciului de către Președintele Republicii Moldova, în contextual evaluării negative a realizării sarcinilor trasate Serviciului de către Președinte și, respectiv, crește riscul diminuării rolului coordonator al Președintelui Republicii Moldova în sectorul de securitate, specificat la art. 1 alin. (3) din proiectul de lege.

Se recomandă evidențierea în nota informativă a condiționalităților care au determinat excluderea prevederilor art. 13 alin. (1) lit. e) din Legea nr. 753/1999 din proiectul de act normativ, în baza datelor disponibile sau, în cazurile când acestea lipsesc, în baza presupunerilor clare și logice, astfel cum prevede Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative.

La art. 18 lit. p) urmează a fi expusă în următoarea redacție: „p) gestionează finanțele publice și administrează patrimoniul public, în conformitate cu principiile bunei guvernări;”.

La art. 19, completarea efectivului de personal al autorității cu încă un „director adjunct” implică alocații suplimentare de la bugetul de stat în mărime

de aproximativ 499,0 mii lei anual pentru cheltuieli de personal precum și alte cheltuieli conexe (cost estimat de către Ministerul Finanțelor).

Luând în calcul fundamentarea economico-financiară, unde se menționează că implementarea proiectului urmează a se efectua în limita mijloacelor financiare prevăzute în bugetul de stat pentru Serviciu, acest cost urma a fi prezentat ca propunere în cadrul elaborării proiectului de buget pentru anul 2023 precum și a estimărilor pentru anii 2024-2025.

Mai mult ca atât, identificarea unor resurse financiare suplimentare pentru acoperirea costurilor de salarizare a „directorului adjunct” pune în dificultate obiectivul Guvernului privind majorarea salariilor angajaților din sectorul bugetar, în condițiile în care posibilitățile financiare ale statului sunt afectate de criza energetică.

La art. 21 alin. (1) se vor exclude cuvintele „curieratul diplomatic și”.

Conform prevederilor art. 22 alin. (1), Institutul Național de Informații și Securitate „Bogdan Întemeietorul Moldovei” (în continuare – Institut) este o subunitate din cadrul aparatului central al Serviciului, care realizează instruire specializată în scopul formării profesionale inițiale și continue și recalificării angajaților Serviciului, în domeniul securității naționale.

În același timp, menționăm că crearea oportunităților de formare profesională este misiunea de bază a învățământului superior, potrivit prevederilor art. 75 din Codul educației nr. 152/2014.

În acest sens, precum și ținând cont de misiunea Institutului - de a contribui la formarea profesională inițială și continuă a ofițerilor de informații ai Serviciului, Guvernul califică drept neîntemeiată modificarea statutului Institutului din „instituție de învățământ superior” (prevăzut în Hotărârea Guvernului nr. 1192/2002) în „subunitate din cadrul aparatului central al Serviciului”.

La art. 23 alin. (6) se propune reformularea în următoarea redacție: „(6) La angajare în serviciu și ulterior în fiecare an, angajații civili, ofițerii de informații și securitate sunt obligați să depună declarație cu privire la venituri și proprietate și declarație de interese personale în condițiile prevăzute de Legea privind declararea averii și a intereselor personale.”. Considerăm că a fost o omisiune, importanța acestei activități fiind clară.

Potrivit art. 25 alin. (2) lit. a), persoanele care urmează să coopereze în mod confidențial cu Serviciul au dreptul să încheie contractul de colaborare cu Serviciul de Informații și Securitate, acesta constituind baza juridică pentru stabilirea raporturilor dintre părți, inclusiv pentru aplicarea garanțiilor sociale și juridice. Totodată, conform art. 25 alin. (2) lit. a), persoanele care colaborează confidențial cu Serviciul de Informații și Securitate au obligația să respecte să clauzele contractului sau înțelegerii de colaborare cu Serviciul. În redacția art. 25 alin. (2) lit. a) nu este clar statutul „înțelegerii”, or aceasta poate lua și forme nescrise, respectiv ar putea aduce atingere garanțiilor sociale și juridice.

Se propune reformularea art. 25 alin. (2) lit. a), care se referă la obligațiile persoanelor care colaborează confidențial cu Serviciul de Informații și Securitate cu următorul cuprins:

„a) să respecte clauzele contractului cu Serviciul.”

La art. 27 alin. (2) se propune reformularea în următoarea redacție: „(2) Pentru îndeplinirea atribuțiilor date în competența sa, Serviciul, în modul stabilit de legislație, are drept de acces, gratuit, la sistemele informaționale, rețelele de comunicații electronice, la resursele informaționale și bazele de date ale organelor de ocrotire a normelor de drept, autorităților publice, întreprinderilor, instituțiilor și organizațiilor, indiferent de tipul de proprietate. Prin excepție acestea pot fi achiziționate din fondurile operative ale Serviciului.”. Prima modificare are rolul de a pune în acord competențele Serviciului cu dreptul descris în articol. Formularea inițială este prea abstractă și reprezintă obiectivul final al întregii activități a Serviciului. De remarcat că, printre competențele Serviciului sunt și unele care nu au o legătură directă cu scopul de „asigurare a securității naționale”. A doua completare lasă posibilitatea folosirii fondurilor operative pentru achiziționarea de servicii/bunuri la care poate Serviciul nu ar avea acces, sau pe care nevoia de conspirativitate le solicită.

La art. 29, denumirea articolului urmează a fi expusă în următoarea redacție: „Finanțarea Serviciului” iar cuprinsul alin. (1): „(1) Serviciul se finanțează din bugetul de stat în limita alocațiilor bugetare aprobate prin legea bugetară anuală, precum și din alte surse în modul stabilit de legislație.”.

De asemenea, se va completa cu un alineat cu următorul cuprins: „(...) Bugetul Serviciului se elaborează și se administrează în conformitate cu principiile, regulile și procedurile prevăzute de Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181/2014.”

Cu referire la alin. (2) și (3) acestea urmează a fi excluse din conținutul art. 29, cu includerea în articol separat. Concomitent, la alin. (2), cuvintele „care vor fi create” și „sau care vor fi procurate” se vor exclude, iar după cuvântul „mijloace” alineatul se va completa cu cuvintele „intrate legal în posesia Serviciului”.

La capitolul VII – Controlul asupra activității Serviciului, referitor la controlul asupra activității Serviciului de Informații și Securitate se va ține cont de prevederile pct. 71 din Avizul Comisiei de la Veneția.

În cadrul controlului parlamentar Serviciul de Informații și Securitate ar trebui să fie obligat să furnizeze toate datele privind numărul și tipurile de măsuri efectuate, iar Subcomisiei ar trebui să i se solicite să publice un raport anual cu privire la aceste date statistice. Subcomisia ar trebui să poată emite un raport special pentru a atrage atenția publicului și Parlamentului asupra activităților care necesită un răspuns urgent. Ar trebui luată în considerare și posibilitatea de a iniția anchete parlamentare, care ar putea rezulta în anchete judiciare, atunci când există suspiciuni de nereguli grave, supuse unor cerințe de securitate a statului. În plus, Comisia reamintește recomandarea sa anterioară de a completa sau înlocui

„sistemul actual de supraveghere parlamentară cu o anumită formă de organ independent de supraveghere/contestare”.

La art. 32 referitor la controlul din partea procurorilor, Comisiei de la Veneția a menționat că, controlul efectuat de procurori ar trebui să fie relevant doar în materie penală. Serviciul de Informații și Securitate nu ar trebui să aibă o putere absolută în acordarea dreptului de acces la secretul de stat procurorilor însărcinați cu controlul activităților Serviciului de Informații și Securitate. Informațiile privind organizarea, formele, tacticile, metodele și mijloacele de funcționare ale Serviciului de Informații și Securitate nu ar trebui excluse din vizorul controlului procurorilor, dacă implică o răspundere penală.

La art. 33 alin. (2) nu este necesar și se va exclude, dat fiind că repetă regula generală privind intrarea în vigoare a actelor normative stipulată la art. 56 alin. (1) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative.

Pe plan redacțional în raport cu normele de tehnică legislativă, comunicăm următoarele.

Numerotarea elementelor structurale se va revizui prin prisma art. 51 din Legea nr. 100/2017.

Se va ține cont că prevederile generale privind survenirea răspunderii poartă un caracter declarativ și necesită a fi excluse. Răspunderea juridică trebuie să fie prevăzută de normele materiale, ce stabilesc tipul concret de răspundere (penală sau contravențională), determină faptele și sancțiunile pentru comiterea acestora.

Referința la actul normativ se va expune conform prevederilor art. 55 alin. (5) din Legea nr. 100/2017, astfel încât la indicarea datei de adoptare a actului normativ să se indice numărul de ordine, ca element de identificare, la care să se adauge anul în care a fost adoptat, aprobat sau emis acesta, fiind despărțite de o bară „/”.

Din sintagma „legislația în vigoare”, cuvintele „în vigoare” se vor exclude”, ca fiind inutile. Regula generală este că referințele la actele normative reprezintă referințe la legislația în vigoare și doar pentru excepțiile de la regulă se va specifica dacă este vorba despre legislația aplicabilă la un anumit moment.

La Capitolul IV se va ține cont că, capitolul reprezintă un element de structură complex al actului normativ, motiv pentru care, nu poate fi constituit dintr-un singur articol.

La Notă informativă se remarcă că nu au fost respectate prevederile Legii nr. 100/2017, respectiv nu a fost descris impactul economico-financiar al prevederilor propuse.

Prin urmare, proiectul urmează a fi revizuit, iar Nota informativă completată cu informații detaliate și argumentate privind costul modificărilor propuse asupra bugetului de stat.

În sensul celor mai sus-enunțate, proiectul legii privind Serviciul de Informații și Securitate se susține, urmând a fi revizuit urmare a obiecțiilor expuse și ajustat prin prisma propunerilor și recomandărilor menționate supra.

ПРАВИТЕЛЬСТВО РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

ПОСТАНОВЛЕНИЕ №179

от 29 марта 2023 г.

Кишинэу

Об утверждении Заключения по проекту закона о Службе информации и безопасности Республики Молдова

Правительство ПОСТАНОВЛЯЕТ:

Утвердить и представить Парламенту Заключение по проекту закона о Службе информации и безопасности Республики Молдова.

Премьер-министр

ДОРИН РЕЧАН

Контрасигнует:

Министр юстиции

Вероника Михайлов-Морару